

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2025**
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Αλ3Α(ε)

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τρίτη 7 Ιανουαρίου 2025
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ**Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**1^ο απόσπασμα**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Μετά τα φυσικά, Α 2, 98b12-28**

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων) ὥστ' εἶπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερὸν ὅτι διὰ τὸ εἰδέειν τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἕνεκεν. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρείαν ἑτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὄν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἕνεκὲν ἐστίν.

2^ο απόσπασμα**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισώνα, αποσπάσματα 8-9**

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῶν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστίν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2025**
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Α(ε)**

τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεροι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέρας ὑπαρχούσας τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν η περίοδος είναι σωστή ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη με βάση το αρχαίο κείμενο, τεκμηριώνοντας κάθε φορά την απάντησή σας με τα αντίστοιχα αποσπάσματα του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν.

1. Η γέννηση και η δημιουργία του σύμπαντος απασχόλησαν τη φιλοσοφική σκέψη του ανθρώπου.
2. Η επιδίωξη της φιλοσοφίας αποσκοπούσε στην εξυπηρέτηση πρακτικών στόχων.
3. Η φιλοσοφία αξίζει να χαρακτηρίζεται ως η μόνη ελεύθερη επιστήμη.
4. Το σώμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο προς όφελος του ανθρώπου.
5. Η φιλοσοφία είναι η μόνη επιστήμη που χρησιμοποιεί τον λόγο.

Μονάδες 10

B1. «...φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης»: Αφού αναλύσετε τη δομή του παραπάνω επιχειρήματος που επικαλείται ο Αριστοτέλης, να εξηγήσετε γιατί ο άνθρωπος επιβάλλεται να φιλοσοφεί και να το συσχετίσετε με τη θεωρία του Αριστοτέλη για τα μέρη της ανθρώπινης ψυχής.

Μονάδες 10

B2. Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο αναφοράς 2 και το ακόλουθο απόσπασμα από τον Ευθύδημο του Πλάτωνα να συγκρίνετε τις απόψεις που διατυπώνονται για τους λόγους για τους οποίους πρέπει να ασχοληθούν οι νέοι με τη φιλοσοφία.

ΠΛΑΤΩΝ, *ΕΥΘΥΔΗΜΟΣ* 304b–307c

Επίλογος: ο Σωκράτης υπερασπίζεται τη φιλοσοφία έναντι της ρητορικής

ΚΡ. Αλήθεια, Σωκράτη, κι εγώ ο ίδιος, όπως στο λέγω πάντα, βρίσκομαι σε στενοχώρια για τα παιδιά μου, τι να κάμω. Όσο για τον νεώτερο, είναι και μικρός ακόμα· ο Κριτόβουλος όμως είναι πια σε ηλικία και έχει ανάγκη από κάποιον που να του είναι ωφέλιμος. Εγώ λοιπόν, όταν βρίσκωμαι μαζί σου, έρχομαι σε τέτοια ψυχική διάθεση, ώστε μου φαίνεται τρέλλα που σκοτίστηκα τόσο πολύ για ένα σωρό άλλα πράγματα για τα παιδιά μου, και στο γάμο μου, για να βγουν από μητέρα πολύ μεγάλης γενιάς, και στην περιουσία, για να είναι πολύ πλούσιοι, και αμέλησα τη μόρφωσή τους. Μα όταν γυρίσω και δω κανέναν απ' αυτούς που διαλαλούν πως μπορούν να μορφώσουν ανθρώπους, τα χάνω, και καθένας απ' αυτούς μου φαίνεται, όσο τον σκέπτομαι, πως είναι πολύ αλλόκοτος, για να πω σε σένα τουλάχιστο την αλήθεια. Ωστε δεν ξέρω πώς να προτρέψω το γιο μου στη φιλοσοφία.

ΣΩ. Δεν ξέρεις, αγαπητέ Κρίτων, ότι σε όλες τις ασχολίες οι ασήμαντοι και χωρίς καμμιάν αξία είναι πολλοί και λίγοι οι σπουδαίοι και με μεγάλη αξία; Πες μου, η γυμναστική δε σου φαίνεται καλό πράγμα, και το εμπόριο και η ρητορική και η στρατηγία;

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2025**
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Α(ε)**

ΚΡ. Βεβαιότατα, σε μένα ναι.

ΣΩ. Ε, τι; σε κάθε μια από αυτές δε βλέπεις πόσο γελοίοι είναι οι πολλοί στο έργο της κάθε μιας;

ΚΡ. Ναι, μα το Δία, έχεις πολύ δίκιο.

ΣΩ. Και λοιπόν; επειδή είναι έτσι, και συ ο ίδιος θα αποφύγης αυτές τις ασχολίες και το παιδί σου θα το αποτρέψης;

ΚΡ. Δε φαίνεται σωστό, Σωκράτη, όχι.

ΣΩ. Μην κάνης λοιπόν, Κρίτων, εκείνο πού δεν πρέπει. Άσε να πάνε στο καλό τους αυτούς πού ασχολούνται με τη φιλοσοφία, είτε καλοί είναι, είτε κακοί, και βασάνισε το ίδιο το πράγμα καλά–καλά. Και αν στον έλεγχο σου φαίνεται κατώτερο, απότρεπε κάθε άνθρωπο, όχι μόνο τα παιδιά σου. Αν όμως σου φαίνεται όπως εγώ το νομίζω, να το κυνηγάς με θάρρος και να το ασκής, κι όπως το λέγει η παροιμία: «και συ και τα παιδάκια σου».

Ν.Μ. Σκουτερόπουλος, Αθήνα, 1987

Μονάδες 10

Β3. Να ελέγξετε την εγκυρότητα των παρακάτω προτάσεων σημειώνοντας δίπλα από κάθε αριθμό το γράμμα Σ, αν η πρόταση είναι σωστή ή το γράμμα Λ, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

1. Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε το 384 π.Χ. στα Στάγειρα, μια μικρή πόλη της Χαλκιδικής και πέθανε το 332 π.Χ. στη Χαλκίδα.
2. Η εκπαίδευση του Αλέξανδρου από τον Αριστοτέλη λάμβανε χώρα κατά κύριο λόγο στα Στάγειρα.
3. «Τὸ ἀκρότατον πάντων τῶν πρακτῶν ἀγαθῶν», δηλαδή το πιο μεγάλο αγαθό που επιδιώκουν με τις πράξεις τους οι άνθρωποι, δηλαδή την ευδαιμονία, ο Αριστοτέλης την παρουσίασε στο Β΄ βιβλίο των *Ἠθικῶν Νικομαχείων*.
4. Ο Δημόκριτος είχε ισχυριστεί ότι «ἦθος ἀνθρώπου δαίμων» (= ο δαίμων για τον άνθρωπο δεν είναι παρά ο χαρακτήρας του).

5. Βασικοί μηνυτές κατά του Σωκράτη ήταν οι Μέλητος, Άνυτος και Λύκων, οι οποίοι τον κατηγόρησαν για αθεΐα.

Μονάδες 10

B4. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής να γράψετε μια λέξη των κειμένων αναφοράς με την οποία έχει ετυμολογική συγγένεια: **τοπωνύμιο, προσιτός, κοιτίδα, κατάφαση, παρακαταθήκη.**

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτους *Πρὸς Καλλίμαχον*, §§ 42-44,

(εκδ.: É. Brémond and G. Mathieu, *Isocrate. Discours*, vol. 1, Paris: Les Belles Lettres, 1929).

Σε ένα τμήμα του λόγου του ο Ίσοκράτης επαινεί την αμνηστία που χορήγησε η δημοκρατία στους ολιγαρχικούς που συμμετείχαν στα πολιτικά πράγματα την περίοδο των Τριάκοντα και θεωρεί ότι μέσω αυτής μπορεί η πόλη να ανακτήσει την ομαλή πολιτειακή της λειτουργία.

ένθυμείσθε δ', εἰ καὶ τῷ δόξω δις περὶ τῶν αὐτῶν λέγειν, ὅτι πολλοὶ προσέχουσι ταύτη τῇ δίκῃ τὸν νοῦν, οὐ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων φροντίζοντες, ἀλλ' ἡγούμενοι περὶ τῶν συνθηκῶν εἶναι τὴν κρίσιν. οὐδ' ὑμεῖς τὰ δίκαια γνόντες ἀδεῶς οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει ποιήσετε: εἰ δὲ μή, πῶς οἴεσθε διακείσεσθαι τοὺς ἐν ἄστει μείναντας, ἢν ὁμοίως ἅπασιν ὀργιζόμενοι φαίνησθε τοῖς μετασχοῦσι **τῆς πολιτείας**; τίνα δὲ γνώμην [οἴεσθε] ἔξειν τοὺς μικρὸν ἁμάρτημα σφίσιν αὐτοῖς συνειδότας, ὅταν ὀρῶσι μηδὲ τοὺς κοσμίως πεπολιτευμένους τῶν δικαίων τυγχάνοντας; πόσῃν δὲ χρή προσδοκᾶν **ἔσεσθαι** ταραχὴν, ὅταν οἱ μὲν ἐπαρθῶσι συκοφαντεῖν ὡς **ὑμῶν** αὐτοῖς ἤδη ταῦτ' ἐγνωκότων, οἱ δὲ δεδίωσι τὴν παροῦσαν πολιτείαν ὡς οὐδεμιᾶς **αὐτοῖς** ἔτι καταφυγῆς ὑπαρχούσης; ἄρ' οὐκ ἄξιον φοβεῖσθαι μὴ συγχυθέντων τῶν ὄρκων πάλιν εἰς ταῦτα καταστῶμεν ἐξ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2025**
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Α(ε)**

ὄνπερ ἠναγκάσθημεν τὰς συνθήκας ποιήσασθαι; καὶ μὴν οὐ δεῖ γ' ὑμᾶς παρ' ἐτέρων μαθεῖν. ὅσον ἐστὶν ὁμόνοια ἀγαθὸν ἢ στάσις κακόν: οὕτω γὰρ ἀμφοτέρων σφόδρα πεπειρασθε, ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὑμεῖς ἄριστ' ἂν διδάξαίτε περὶ αὐτῶν.

ἐπαίρομαι = καυχίεμαι, προσπαθῶ

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω απόσπασμα του κειμένου «τίνα δὲ γνώμην... τὰς συνθήκας ποιήσασθαι ».

Μονάδες 20

Γ2. Να παρουσιάσετε την ευθύνη των δικαστῶν ἀπέναντι στους πολίτες, ὅπως την περιγράφει ο ρήτορας, και τις συνέπειες των ἐπιλογῶν τους στη λειτουργία του πολιτεύματος.

Μονάδες 10

Γ3. α. Να γράψετε τους παρακάτω τύπους:

- **ἀδεῶς:** το ἴδιο στὸν συγκριτικό βαθμό
- **ἄστει:** ονομαστική του ἄλλου αριθμοῦ
- **παροῦσαν πολιτείαν:** τη γενική του ἄλλου αριθμοῦ
- **οὐδεμιᾶς:** τὸν ἴδιο τύπο στο ουδέτερο

(Μονάδες 5)

Γ3. β. Για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους να γράψετε ὅ,τι σας ζητεῖτε:

- **ἐνθυμεῖσθε:** το ἀπαρέμφατο παρακειμένου
- **γνόντες:** το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής του ἴδιου χρόνου
- **μείναντας:** το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα
- **τυγχάνοντας:** το γ' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' στην ἴδια φωνή
- **καταστῶμεν:** την αιτιατική πληθυντικού αριθμοῦ, ουδετέρου γένους μετοχής ενεστώτα

(Μονάδες 5)**Μονάδες 10**

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2025**
Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.Αλ3Α(ε)

Γ4. α. *ήγούμενοι*: Να αναγνωρίσετε συντακτικά την μετοχή (μονάδα 1) και στη συνέχεια να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 3).

(Μονάδες 4)

Γ4. β. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω λέξεων: *τῆς πολιτείας, ἔσσεσθαι, ὑμῶν, αὐτοῖς*.

(Μονάδες 4)

Γ4. γ. οὕτω γὰρ ἀμφοτέρων σφόδρα πεπειρασθε, ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὑμεῖς ἄριστ' ἂν διδάξαίτε περὶ αὐτῶν: Να αναγνωρίσετε και να χαρακτηρίσετε πλήρως τη δευτερεύουσα πρόταση της περιόδου.

(Μονάδες 2)

Μονάδες 10